

29- CHUYỆN BÀI KỆ CỦA LONG VƯƠNG

Đức Phật ở thành Xá-vệ, Đề-bà-đạt-đa đi đến dùng lời ác độc để chửi mắng Ngài. Tôn giả A-nan nghe xong hết sức tức giận, đuổi Đề-bà-đạt-đa ra ngoài, nói:

–Nếu người còn trở lại đây nữa, ta sẽ làm cho người bị khổ não lớn.

Các Tỳ-kheo thấy vậy, liền bạch Đức Phật:

–Hy hữu thay! Bạch Thế Tôn, Như Lai thường sinh lòng từ mẫn đối với Đề-bà-đạt-đa, nhưng Đề-bà-đạt-đa lại đối với Đức Như Lai thường ôm lòng ác độc. Vì vậy, Tôn giả A-nan tức giận đuổi Đề-bà-đạt-đa ra ngoài.

Đức Phật dạy:

–Đâu có phải chỉ ngày hôm nay thôi, nhưng ở trong thời quá khứ cũng đã xảy ra như vậy.

Ngày xưa, ở nước Ca-thi, lúc ấy có hai anh em của Long vương, một người tên là Đại Đạt, còn người kia thì tên là Ưu-bà Đại Đạt. Họ thường đổ những trận mưa ngọt ngào làm cho cây cỏ xứ ấy tươi tốt, ngũ cốc dồi dào. Loài súc sinh uống được nước ấy đều được mập mạnh, trâu dê sinh sôi nảy nở.

Bấy giờ vị vua của nước ấy giết nhiều trâu, dê đi đến chỗ rồng ở để tế cho rồng. Lúc ấy rồng liền hiện thân nói với vua:

–Ta vốn không ăn thịt, cần gì phải sát sinh mà cúng cho ta?

Rồng nói như vậy đến mấy lần mà nhà vua vẫn không nghe. Anh em rồng liền dẫn nhau đi khỏi xứ này, đến một vùng của một con rồng nhỏ tên là Thuần Độ Tỳ. Con rồng Thuần Độ Tỳ ngày đêm tức giận, dùng những lời ác độc mắng chửi. Khi ấy Đại Đạt nói:

–Người đừng nên sân hận. Chúng ta sẽ đi xa.

Nhưng Ưu-bà Đại Đạt hết sức tức giận, nói:

–Này con rồng nhỏ, mày thường ăn ếch ương. Nếu ta phun hơi ra thổi quấy thuốc của mày, thì tất cả sẽ bị tiêu diệt.

Đại Đạt nói với em:

–Đừng nên sân hận. Nay chúng ta hãy trở về chỗ cũ vì vua nước Ca-thi khát ngưỡng chúng ta. Vua nước Ca-thi nói như vậy: “Nếu hai vị rồng trở lại, tùy ý thích ta sẽ dâng cho các vị, chứ ta không có sát sinh nữa.”

Long vương nghe lời ấy liền trở lại chỗ cũ. Bấy giờ Đại Đạt nói bài kệ này:

Tất cả hòa hợp lắng lòng nghe

Chân thiện, thanh tịnh tâm nghe pháp

Có duyên Bồ-tát mới nói ra

Nay Phật hiển hiện kệ tích xưa.

Vị trời giữa trời, Tam-phật-đà

Như Lai tại thế, các Tỳ-kheo

Thấy tuôn lời ác hủy báng nhau

Đại bi nghe biết lời như vậy

Hợp Tỳ-kheo Tăng nói như vậy:

Các Tỳ-kheo theo Ta xuất gia

Những việc phi pháp không nên làm

Tất cả các người nói lời ác

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Cùng nhau hủy báng, tự hủy hại
Chẳng chịu nghe biết câu Bồ-đề
Tu tập từ nhẫn, khổ hạnh khó.
Các người nếu muốn theo Phật pháp
Cần phải phụng hành sáu hòa kính
Bậc trí khéo nghe học Phật đạo
Vì muốn lợi ích, an chúng sinh
Đối với tất cả, đừng não hại
Người tu hành tránh xa điều ác
Nếu xuất gia khởi lòng tranh cãi
Như nước băng gặp phải lửa hừng.
Kiếp quá khứ Ta làm Long vương
Hai anh em cùng ở một nơi
Nếu muốn tùy thuận pháp xuất gia
Phải đoạn sân, cãi, mới hợp đạo.
Người anh cả tên là Đại Đạt
Còn người em tên là Ưu-bà-đạt
Đều không sát sinh, giữ tịnh giới
Có đại oai đức, chán thân rồng
Hằng hướng chỗ thiện mong làm người
Nếu thấy Sa-môn, Bà-la-môn
Tu trì tịnh giới với đa văn
Biến hình cúng dường, thường thân cận,
Mồng tám, mười bốn và ngày rằm
Thọ trì tám giới, giữ tâm ý.
Bỏ chỗ mình ở đi phương khác
Có rồng tên là Thuần Độ Tỳ
Thấy anh em ta đại oai đức
Biết ta không hề sinh giận, ghét
Thường dùng lời ác để mắng chửi
Phùng mang, chụm miệng tuôn hơi độc
Tâm đầy sân hận, thân phùng to
Nói lời ác này mà hủy báng:
Huyễn hoặc, dối láo hòng xâm bực.
Nghe lời mắng chửi hạ tiện này
Ưu-bà Đại Đạt rất tức giận
Thuta thỉnh với anh mình Đại Đạt:
Nó dùng lời ác nhằm hủy báng
Thường ăn ẽnh ương, ở bờ nước
Vật đệ tiện này dám chửi ta

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Nếu ở trong nước hại thủy tánh
Nếu ở trên đất hại nhân dân
Nghe lời ác khó lòng nhẫn nhục
Nay ta trừ diệt quyến thuộc nó
Hủy diệt tất cả về chỗ cũ.
Đại Lực Long vương nghe em nói
Chỗ nói kệ hay người trí khen
Nếu trong một đêm ngủ chỗ nào
Cung cấp dù ít, mà ngủ yên
Đừng sinh ác niệm với kẻ ấy,
Biết ân, báo ân, Thánh khen ngợi
Nếu nghỉ dưới cây được chút mát
Không phá cây lá và hoa quả
Đối với người thân làm chút ác
Người ấy cuối cùng không an lạc
Dù ân bữa cơm, dùng ác trả
Chẳng biết báo ân, làm kẻ ác
Quả lành không sinh, còn tiêu mất.
Giả sử rừng cây bị cháy sạch
Sau lại sinh trưởng như lúc trước
Còn kẻ bội ân thiện chẳng sinh
Nếu nuôi người ác bằng trăm thứ
Nó chẳng nghĩ ân, lại báo oán,
Giống như voi nương tựa nơi tiên
Sinh con liền chết, tiên nuôi sống
Lớn lên cuồng nộ giết lại tiên
Cây cối, cửa nhà đều giẫm nát.
Kẻ ác bội ân cũng như vậy
Tâm ý khinh tháo không dừng nghĩ
Giống như khúc cây trong nước xoáy
Không tu, bạn thân chẳng báo đền
Giống như dạ trắng đã bị nhuộm
Nếu muốn báo oán nên làm thiện
Không nên lấy ác để hủy hại.
Bậc trí báo oán bằng lòng Từ
Gánh vác đất trời và núi biển
Còn nhẹ hơn là tội bội ân.
Bình đẳng từ bi với tất cả
Đó chính là niềm vui đệ nhất
Giống như qua sông được an ổn

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Từ bi bình đẳng, vui cũng thế
Chẳng hại bạn hiền niềm vui sướng
Diệt trừ kiêu mạn cũng là vui
Trong không đức hạnh, ngoài kiêu căng
Vì không hiểu biết mới kiêu mạn
Ưu thích đấu tranh, gần bạn ác
Uy tín sút giảm, bị tiếng xấu
Mồ côi, người già và kẻ bệnh
Mất điều phú quý, thân gây guộc
Bần cùng không cửa, mất ngôi vua
Khổ ách một mình biết cậy ai
Những thứ khổ ách ở trên đó
Không lòng thương xót, chẳng nhân từ
Dù đến nước khác chẳng bà con
Bị người chửi mắng, nhĩn là vui
Hay dùng các ác đấu tranh dít
Thà ở nước ngoài, không người biết
Còn hơn trong nước bị khinh khi
Nếu ở ngoài nước được cung kính
Đều nhờ không sân với xóm giềng
Là thân quyến thuộc của nước mình.
Phú quý thế gian vui rất ít
Suy diệt khổ não lại rất nhiều
Nếu thấy chúng sinh đều thoái bước
Đâu phải do mình, im lặng vui
Oán địch hoành hành kẻ yếu hèn
Thân hữu đã ít khi nương cậy
Quán sát như vậy mặc nhiên vui.
Người phi pháp đã tham lại kiết
Không tin, không thẹn, chẳng nghe lời
Với kẻ ác ấy, lạng lẽ vui
Sân nhuế càng nhiều thêm tàn hại
Thích khiến chúng sinh nhiều khổ não
Với kẻ như vậy, lạng lẽ vui.
Bất tín, cứng đầu thích tự cao
Bội nghịch, dối trá và mê hoặc
Với kẻ như vậy, lạng lẽ vui.
Phá giới, hung ác, không nhĩn nhục
Thường làm phi pháp, không tín hành
Với kẻ như vậy, lạng lẽ vui.

Thích vọng ngữ, không thẹn, hai lưỡi
Tà kiến, ác khẩu và thù dật
Ngạo mạn, tự cao thêm chấp ngã
Hết sức xan tham và ganh ghét
Với kẻ như vậy, lạng lẽ vui.
Nếu người xứ khác chẳng biết mình
Cũng không có tánh hạnh cá biệt
Không nên tự cao sinh kiêu mạn
Đi đến nước người mà dừng nghỉ
Áo cơm nhờ người chẳng tự do
Nếu bị mắng chửi nên nhẫn nhục.
Ở nhờ nước người, nhờ cơm áo
Nếu vì cơ nghiệp, muốn sung sướng
Cũng phải nhẫn nhục như ở trên,
Nếu ở nước người kiếm áo cơm
Cho đến bị nghèo hay khinh dể
Ai là kẻ trí nên nhẫn chịu.
Nếu ở nước người, gần bạn ác
Ở chung kẻ ngu, người hạ tiện
Bậc trí lánh mình như tránh lửa
Như gió lớn thổi vào đồng lửa
Làm cho núi rừng đều thiêu rụi
Sân giận như lửa đốt mình, người
Là sự hủy hoại độc ác nhất.
Kẻ trí diệt trừ lòng sân, dục
Nếu tu lòng từ, sân sẽ dứt
Chưa từng ở chung với người thiện
Mãi gần kẻ ác là người ngu
Không quán lỗi mình để trừ bỏ
Làm việc như trên đâu phải trí.
Nếu không ngu si, không hiện trí
Như chim gãy cánh chẳng bay được
Bậc trí không ngu cũng như vậy
Vì quá ngu si không trí tuệ
Không thể hiểu rõ bậc Trí lực
Bởi vì nghĩa này các hiền triết
Biết rộng, đa văn được an lạc
Bậc trí ích dụng không tự cao
Mất lợi không buồn, không ngu si
Hiểu rõ nghĩa lý ấy thật thuyết

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Những điều họ nói là ngăn ác
An lạc lợi ích nên tuyên thuyết
Vì để hiểu rõ nên nói ra
Bậc trí nghe xong không làm vội
Tư duy chín chắn, nghiệm lẽ chân
Rõ ràng nghĩa lý mới thực hành
Ấy là tự lợi và lợi tha.
Bậc trí rớt cuộc chẳng vì thân
Mà tạo ác nghiệp không đúng đạo
Không vì khổ vui, trái chánh pháp
Quyết chẳng vì mình, bỏ chánh hạnh.
Bậc trí không tham, không ghét giận
Cũng không độc ác không ngu si
Nguy hại sắp đến không sợ sệt
Trọn không vì lợi sàm tấu người
Cũng không hung dữ, không khiếp nhược
Lại không hạ liệt trong chánh xứ
Các việc như vậy là bậc Trí.
Oai mãnh người ghét, yếu người khinh
Bỏ hết hai bên, ở trung hạnh
Hoặc là im lặng như người câm
Hoặc là nói năng như vua chúa
Hoặc là lạnh lùng như tuyết băng
Hoặc là nóng cháy như lửa đốt
Hoặc hiện cao lớn như Tu-di
Hoặc hiện thấp bé như cỏ dại
Có khi hùng mạnh như vị vua
Có lúc lặng lẽ như giải thoát
Có khi nhẫn chịu khổ đói khát
Có khi kham nhẫn chuyện khổ vui
Xem các cửa báu như phân dơ
Tự tại điều phục các sân hận
Có khi an vui theo kỹ nhạc
Có khi sợ sệt như nai rừng
Có khi dũng mãnh như cọp sói
Quán thời, phi thời, lực, vô lực
Hay quán phú quý và suy diệt
Nhẫn không thể nhẫn là chân nhẫn
Nhẫn điều nên nhẫn là thường nhẫn
Với người yếu đuối cũng phải nhẫn

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Phú quý cường thịnh cũng phải nhẫn
Không thể nhẫn, nhẫn được là nhẫn.
Kẻ đáng ghét giận, không ghét giận
Với kẻ sân hận, tâm thường tịnh
Thấy người làm ác mình không làm
Nhẫn kẻ hơn mình, nhẫn vì sợ
Nhẫn kẻ bằng mình sợ đấu tranh
Nhẫn người dưới mình là tròn nhẫn
Kẻ ngu chẳng nhẫn lời phỉ báng
Như hai cục đá ném vào mắt.
Chịu được chửi mắng, phỉ báng nặng
Bậc trí nhận lãnh như mưa hoa,
Nếu bị chửi mắng phỉ báng nặng
Bậc trí hay nhẫn nhờ mắt tuệ
Giống như mưa rơi trên đá lớn
Đá không tổn hoại chẳng tiêu diệt.
Lời ác, lời hay, việc khổ vui
Bậc trí hay nhẫn cũng như đá
Nếu vì sự thật thấy nhục mạ
Vị ấy nói thật chẳng phải sân?
Việc không thật mà bị mắng chửi
Tự họ khi đối như cuồng ngôn
Người trí thấu rõ nên chẳng sân
Nếu vì của báu và các lợi
Phải nhận khổ, vui, chửi, phỉ báng
Nếu ai chẳng vì tiền của quý
Dẫu được trăm ngàn các trân báu
Còn phải tránh mau như tránh ác
Cành cây bị chặt không nên vịn
Đã mất tâm người chẳng nên gân.
Kẻ theo ngoại đạo liền xa lánh
Dẫu đầy bạn hữu ở trong đời
Trước kính, sau lờn, rồi khinh hủ
Cũng không cung kính, không khen ngợi
Như con hạc trắng nhẹ bay đi
Bậc trí sớm lìa xa kẻ ngu
Ưu thích đấu tranh cùng nịnh hót
Ưu nhìn lỗi người, nói hai lưỡi
Vọng ngôn, ác khẩu và thêu dệt
Khinh chê hủ nhục mọi chúng sinh,

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Lại nói lời đau thấu tim, xương
Chẳng giữ nghiệp từ thân miệng ý
Bậc trí xa lìa, ở nơi khác.
Người ác ganh tỵ chẳng tâm lành
Thấy người lợi lạc và danh tiếng
Tâm sinh nóng giận và đau khổ
Lời nói thì hay ý thâm độc
Bậc trí lánh xa, đến phương khác.
Người ưa ác dục, tham lợi dưỡng
Quanh co, chấp thủ, không xấu hổ
Trong không thanh tịnh, ngoài cũng thế
Bậc trí liền xa, đến phương khác.
Nếu người khác không lòng cung kính
Kiêu mạn, làm điều sai giáo pháp
Tự cho là trí, thật ngu si
Người trí xa lìa, đến phương khác.
Nơi nào ăn uống, được nọa cụ
Và các y phục để sinh sống
Cần nên ủng hộ, nhớ ân người
Giống như mẹ hiền cứu con một.
Ái hay sinh trưởng mọi khổ đau
Trước phải đoạn ái rồi lìa sân
Vì nó đưa người đến đường ác
Tự cao, kiêu mạn cũng phải bỏ
Giàu sang làm bạn, nghèo tránh xa
Bạn bè như thế phải mau lìa
Hoặc vì một nhà bỏ một người
Hoặc vì một thôn bỏ một nhà
Hoặc vì một nước bỏ một thôn
Hoặc vì thân mình bỏ thiên hạ
Hoặc vì chánh pháp bỏ thân mình
Hoặc vì ngón tay bỏ cửa cải
Hoặc vì thân mạng bỏ tứ chi
Hoặc vì chánh pháp bỏ tất cả.
Chánh pháp như dù hay che mưa
Người tu hành pháp, pháp ủng hộ
Nhờ hành pháp lực, dứt đường ác
Như nóng mùa xuân được bóng mát,
Người tu hành pháp cũng như vậy
Cùng các hiền trí ở một nơi

Được nhiều tài lợi không vui mừng
Mất nhiều của báu chẳng âu lo
Thường chẳng lo khổ, cầu khát thực
Mới là chân thật Đại trượng phu
Giúp người của báu rất hoan hỷ
Lỗi ác thế gian, sớm xa lìa
An lập thân mình sâu như biển
Gọi là Trượng phu đầy sức mạnh
Nếu rõ nghĩa lý, mọi việc hay
Vui sống cùng người tâm nhu nhuyễn
Mọi người khen rằng Thiện trượng phu.
Ưu-bà Đại Đạt nói như vậy:
Với anh nay tôi càng kính trọng
Giả sử gặp khổ rất khốn cùng
Trọn chẳng tái phạm nhiều điều ác
Hoặc chết, hoặc sống được của cải
Hoặc mất tài sản không tạo ác
Nay anh nên biết tôi phụng sự
Nguyện giữ gìn giới dù có chết
Chớ không phạm giới mà được sống
Cớ gì chỉ vì một đời này
Mà lại buông lung tạo ác hạnh?
Ở trong sống chết chớ buông lung
Nếu trong sinh tử tạo bất thiện
Gặp bạn bè ác làm điều sai
Nhờ có bạn lành mới đoạn trừ.
Phật vào túc mạng trí rõ thông
Dạy các Tỳ-kheo bài kệ này
Lúc ấy Đại Đạt là thân Ta
Ưu-bà Đại Đạt là A-nan
Nên biết lúc đó Thuần Độ Tỳ
Chính là thân Đề-bà-đạt-đa.
Tỳ-kheo nên biết học như vậy
Gọi là tóm thâu tất cả pháp
Cẩn thận, rộng rãi, cung kính làm
Các Tỳ-kheo Tăng tu pháp ấy.

M